

TRACTATENBLAD

VAN HET

KONINKRIJK DER NEDERLANDEN

JAARGANG 1982 Nr. 101

A. TITEL

*Verdrag betreffende gelijke kansen en gelijke behandeling van mannelijke en vrouwelijke arbeiders: arbeiders met gezinsverantwoordelijkheid (Verdrag Nr. 156 aangenomen door de Internationale Arbeidsconferentie in haar zevenenzestigste zitting);
Genève, 23¹⁾ juni 1981*

B. TEKST

De tekst van het Verdrag is geplaatst in *Trb.* 1981, 244.

C. VERTALING

Verdrag betreffende gelijke kansen voor en gelijke behandeling van mannelijke en vrouwelijke arbeiders: arbeiders met gezinsverantwoordelijkheid

De Algemene Conferentie van de Internationale Arbeidsorganisatie, Bijeengeroepen te Genève door de Raad van Beheer van het Internationale Arbeidsbureau, en aldaar bijeengekomen in haar zevenenzestigste zitting op 3 juni 1981;

Gelet op de Verklaring van Philadelphia inzake de doelstellingen van de Internationale Arbeidsorganisatie, waarin wordt erkend dat „alle mensen, ongeacht hun ras, geloof of geslacht, het recht hebben om, in vrijheid en waardigheid, in economische zekerheid en met gelijkheid van kansen, te streven naar materiële vooruitgang en naar geestelijke ontwikkeling”, en

Gelet op de bewoordingen van de Verklaring inzake gelijkheid van kansen voor en gelijke behandeling van vrouwelijke arbeiders en van de resolutie inzake een actieplan ter bevordering van de gelijkheid van

¹⁾ In *Trb.* 1981, 244 werd abusievelijk 25 juni 1981 als datum vermeld.

kansen voor en gelijke behandeling van vrouwelijke arbeiders, aangenomen door de Internationale Arbeidsconferentie in 1975, en

Gelet op de bepalingen van internationale arbeidsovereenkomsten en aanbevelingen, die erop zijn gericht de gelijkheid van kansen voor en gelijke behandeling van mannelijke en vrouwelijke arbeiders te verzekeren, met name het Verdrag en de Aanbeveling betreffende gelijke beloning, 1951, het Verdrag en de Aanbeveling betreffende discriminatie (arbeid en beroep), 1958 en Deel VIII van de Aanbeveling betreffende menselijke hulpbronnen, 1975, en

Eraan herinnerend dat in het Verdrag betreffende discriminatie (arbeid en beroep), 1958, niet uitdrukkelijk aandacht wordt besteed aan onderscheid gemaakt op basis van gezinsverantwoordelijkheid, en overwegende dat te dien aanzien aanvullende normen noodzakelijk zijn, en

Gelet op de bewoordingen van de Aanbeveling betreffende tewerkstelling (vrouwen met gezinsverantwoordelijkheid), 1965, en overwegende de veranderingen die zich sedert de aanneming hiervan hebben voltrokken, en

Gelet op het feit dat er tevens akten met betrekking tot gelijkheid van kansen voor en gelijke behandeling van mannen en vrouwen zijn aangenomen door de Verenigde Naties en andere gespecialiseerde organisaties en in het bijzonder herinnerend aan de veertiende alinea van de preambule van het Verdrag van de Verenigde Naties inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen, 1979, waarin staat dat de Lid-Staten „zich ervan bewust zijn dat een verandering in de traditionele rol zowel van mannen als van vrouwen in de maatschappij en in het gezin noodzakelijk is, om tot volledige gelijkheid van mannen en vrouwen te komen”, en

Erkennend dat de problemen van arbeiders met gezinsverantwoordelijkheid deel uitmaken van meer algemene vraagstukken met betrekking tot gezin en samenleving, waarmede rekening dient te worden gehouden in het nationale beleid, en

Erkennend de noodzaak werkelijke gelijkheid van kansen en behandeling tussen mannen en vrouwen met gezinsverantwoordelijkheid en tussen zodanige arbeiders en andere arbeiders te bewerkstelligen, en

Overwegend dat vele van de problemen waarmede alle arbeiders worden geconfronteerd, ernstiger vormen aannemen in het geval van arbeiders met gezinsverantwoordelijkheid, en erkennend de noodzaak de omstandigheden van deze laatsten te verbeteren, door het nemen van zowel maatregelen die zijn afgestemd op hun bijzondere behoeften, als maatregelen ter verbetering van de omstandigheden van arbeiders in het algemeen, en

Besloten hebbend tot aanneming van bepaalde voorstellen met betrekking tot gelijke kansen voor en gelijke behandeling van mannelijke en

vrouwelijke arbeiders: arbeiders met gezinsverantwoordelijkheid, welk onderwerp als vijfde punt op de agenda van de zitting voorkomt, en

Vastgesteld hebbend dat deze voorstellen de vorm van een internationaal verdrag dienen te krijgen,

Aanvaardt heden, de drieëntwintigste juni van het jaar negentienhonderd eenentachtig het volgende Verdrag, dat kan worden aangehaald als Verdrag betreffende arbeiders met gezinsverantwoordelijkheid, 1981:

Artikel 1

1. Dit Verdrag is van toepassing op mannelijke en vrouwelijke arbeiders die verantwoordelijk zijn voor hun afhankelijke kinderen, wanneer zodanige verantwoordelijkheid hen beperkt in hun mogelijkheden tot voorbereiding op, toegang tot, deelneming aan of ontplooiing in economische bedrijvigheid.

2. De bepalingen van dit Verdrag worden tevens toegepast op mannelijke en vrouwelijke arbeiders met verantwoordelijkheid jegens andere directe familieleden, die duidelijk hun zorg of steun behoeven, wanneer zodanige verantwoordelijkheid hen beperkt in hun mogelijkheden tot voorbereiding op, toegang tot, deelneming aan of ontplooiing in economische bedrijvigheid.

3. Voor de toepassing van dit Verdrag worden onder „afhankelijk kind” en „ander direct familielid dat duidelijk zorg of steun behoeft” verstaan personen die in ieder land op één van de in artikel 9 van dit Verdrag genoemde wijzen als zodanig worden omschreven.

4. De onder het eerste en tweede lid van dit artikel vallende arbeiders worden hierna genoemd „arbeiders met gezinsverantwoordelijkheid”.

Artikel 2

Dit Verdrag is van toepassing op alle takken van economische bedrijvigheid en alle categorieën arbeiders.

Artikel 3

1. Ten einde werkelijke gelijkheid van kansen voor en gelijke behandeling van mannelijke en vrouwelijke arbeiders te bewerkstelligen, stelt ieder Lid zich in zijn nationale beleid ten doel personen met gezinsverantwoordelijkheid, die een betrekking vervullen of wensen te vervullen, in staat te stellen hun recht om zulks te doen uit te oefenen, zonder aan discriminatie te worden blootgesteld en, voor zover mogelijk, zonder dat de verantwoordelijkheid ten aanzien van hun werk in botsing komt met hun gezinsverantwoordelijkheid.

2. Voor de toepassing van het eerste lid van dit artikel wordt onder „discriminatie” verstaan discriminatie in arbeid en beroep, zoals omschreven in de artikelen 1 en 5 van het Verdrag betreffende discriminatie (arbeid en beroep), 1958.

Artikel 4

Ten einde werkelijke gelijkheid van kansen voor en gelijke behandeling van mannelijke en vrouwelijke arbeiders te bewerkstelligen, dienen alle met de nationale omstandigheden en mogelijkheden verenigbare maatregelen te worden getroffen ten einde:

(a) arbeiders met gezinsverantwoordelijkheid in staat te stellen hun recht op vrije beroepskeuze uit te oefenen; en

(b) rekening te houden met hun behoeften wat arbeidsvoorwaarden en sociale zekerheid betreft.

Artikel 5

Voorts dienen alle met de nationale omstandigheden en mogelijkheden verenigbare maatregelen te worden getroffen ten einde:

(a) rekening te houden met de behoeften van arbeiders met gezinsverantwoordelijkheid bij het opzetten van collectieve voorzieningen; en

(b) hetzij van overheidswege, hetzij op particulier initiatief, gemeenschapsvoorzieningen te ontwikkelen of te bevorderen, zoals diensten en voorzieningen voor kinderopvang en gezinshulp.

Artikel 6

De bevoegde autoriteit en instanties in ieder land nemen passende maatregelen ter bevordering van de voorlichting en educatie van het publiek, opdat meer begrip wordt gekweekt voor het beginsel van gelijkheid van kansen voor en gelijke behandeling van mannelijke en vrouwelijke arbeiders en voor de problemen van arbeiders met gezinsverantwoordelijkheid, en een publieke opinie te vormen die bijdraagt tot het oplossen van deze problemen.

Artikel 7

Alle met de nationale omstandigheden en mogelijkheden verenigbare maatregelen dienen te worden getroffen, met inbegrip van maatregelen op het gebied van beroepskeuze en -opleiding, ten einde arbeiders met gezinsverantwoordelijkheid in staat te stellen aan het arbeidsproces te gaan deelnemen, eraan te blijven deelnemen en er opnieuw aan te gaan deelnemen na een aan deze verantwoordelijkheid toe te schrijven afwezigheid.

Artikel 8

Gezinsverantwoordelijkheid vormt als zodanig geen geldige reden voor beëindiging van het dienstverband.

Artikel 9

De bepalingen van dit Verdrag kunnen worden toegepast door middel van wetten of voorschriften, collectieve arbeidsovereenkomsten, bedrijfsvoorschriften, scheidsrechterlijke vonnissen, rechterlijke beslissingen of een combinatie van deze middelen, of op enigerlei andere passende, met de nationale gebruiken verenigbare wijze, hierbij rekening houdend met de nationale omstandigheden.

Artikel 10

1. De bepalingen van dit Verdrag kunnen zo nodig in fasen worden toegepast, daarbij rekening houdend met de nationale omstandigheden, met dien verstande dat de getroffen uitvoeringsmaatregelen in ieder geval van toepassing dienen te zijn op alle onder artikel 1, eerste lid, vallende arbeiders.

2. Elk Lid dat dit Verdrag bekrachtigt, is gehouden in het eerste verslag over de toepassing van dit Verdrag ingediend overeenkomstig artikel 22 van het Statuut van de Internationale Arbeidsorganisatie, aan te geven in welk opzicht het eventueel voornemens is gebruik te maken van de in het eerste lid van dit artikel geboden mogelijkheid en dient in de volgende verslagen te vermelden in hoeverre het te dien aanzien aan het Verdrag uitvoering heeft gegeven of voornemens is te geven.

Artikel 11

Organisaties van werkgevers en van werknemers hebben het recht op een op de nationale omstandigheden en gebruiken afgestemde wijze deel te nemen aan het ontwerpen en toepassen van maatregelen die erop zijn gericht uitvoering te geven aan de bepalingen van dit Verdrag.

Artikel 12

De officiële bekrachtigingen van dit Verdrag worden medegedeeld aan de Directeur-Generaal van het Internationale Arbeidsbureau en door hem geregistreerd.

Artikel 13

1. Dit Verdrag is slechts verbindend voor die Leden van de Internationale Arbeidsorganisatie die hun bekrachtigingen door de Directeur-Generaal hebben doen registreren.

2. Het treedt in werking twaalf maanden na de datum waarop de bekrachtigingen van twee Leden door de Directeur-Generaal zijn geregistreerd.

3. Vervolgens treedt dit Verdrag voor ieder Lid in werking twaalf maanden na de datum waarop zijn bekrachtiging is geregistreerd.

Artikel 14

1. Ieder Lid dat dit Verdrag heeft bekrachtigd, kan het opzeggen na afloop van een termijn van tien jaar na de datum waarop het Verdrag in werking is getreden, door middel van een aan de Directeur-Generaal van het Internationale Arbeidsbureau gerichte en door deze geregistreeerde verklaring. De opzegging wordt eerst van kracht een jaar na de datum waarop zij is geregistreerd.

2. Ieder Lid dat dit Verdrag heeft bekrachtigd en niet binnen een jaar na afloop van de termijn van tien jaar, als bedoeld in het vorige lid, gebruik maakt van de bevoegdheid tot opzegging voorzien in dit artikel, is voor een nieuwe termijn van tien jaar gebonden en kan daarna dit Verdrag opzeggen na afloop van elke termijn van tien jaar op de voorwaarden voorzien in dit artikel.

Artikel 15

1. De Directeur-Generaal van het Internationale Arbeidsbureau stelt alle Leden van de Internationale Arbeidsorganisatie in kennis van de registratie van alle bekrachtigingen en opzeggingen die hem door de Leden van de Organisatie zijn medegedeeld.

2. Bij de kennisgeving aan de Leden van de Organisatie van de registratie van de tweede hem medegedeelde bekrachtiging vestigt de Directeur-Generaal de aandacht van de Leden van de Organisatie op de datum waarop dit Verdrag in werking treedt.

Artikel 16

De Directeur-Generaal van het Internationale Arbeidsbureau doet aan de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties mededeling, ter registratie overeenkomstig het bepaalde in artikel 102 van het Handvest der Verenigde Naties van de volledige bijzonderheden omtrent alle bekrachtigingen en opzeggingen die hij overeenkomstig de bepalingen van de voorgaande artikelen heeft geregistreerd.

Artikel 17

De Raad van Beheer van het Internationale Arbeidsbureau brengt, telkens wanneer deze dit noodzakelijk acht aan de Algemene Conferen-

tie verslag uit over de toepassing van dit Verdrag en onderzoekt of het wenselijk is de gehele of gedeeltelijke herziening ervan op de agenda van de Conferentie te plaatsen.

Artikel 18

1. Indien de Conferentie een nieuw Verdrag aanneemt houdende gehele of gedeeltelijke herziening van dit Verdrag, zal, tenzij het nieuwe Verdrag anders bepaalt:

(a) bekrachtiging door een Lid van het nieuwe Verdrag, houdende herziening, ipso jure onmiddellijke opzegging van dit Verdrag ten gevolge hebben, niettegenstaande het bepaalde in artikel 14 hierboven, onder voorbehoud evenwel dat het nieuwe Verdrag, houdende herziening, in werking is getreden;

(b) met ingang van de datum waarop het nieuwe Verdrag, houdende herziening, in werking is getreden, kan dit Verdrag niet langer door de Leden worden bekrachtigd.

2. Dit Verdrag blijft echter naar vorm en inhoud van kracht voor de Leden die het hebben bekrachtigd, en die het nieuwe Verdrag, houdende herziening, niet hebben bekrachtigd.

Artikel 19

De Engelse en de Franse tekst van dit Verdrag zijn gelijkelijk gezaghebbend.

De voorgaande tekst is de authentieke tekst van het Verdrag, naar behoren aangenomen door de Algemene Conferentie van de Internationale Arbeidsorganisatie tijdens haar zevenenzestigste zitting, welke werd gehouden te Genève en voor gesloten werd verklaard op de vierentwintigste juni 1981.

TEN BLIJKE WAARVAN wij onze handtekening hebben geplaatst op de vijftwintigste juni 1981.'

De Voorzitter van de Conferentie,
(w.g.) ALIOUNE DIAGNE

De Directeur-Generaal van het Internationale Arbeidsbureau,
(w.g.) FRANCIS BLANCHARD

D. PARLEMENT

Zie *Trb.* 1981, 244.

E. BEKRACHTIGING

Zie *Trb.* 1981, 244.

G. INWERKINGTREDING

Zie *Trb.* 1981, 244.

J. GEGEVENS

Zie *Trb.* 1981, 244.

Op blz. 16 van *Trb.* 1981, 244 dient het slot van de vijfde alinea van rubriek J als volgt te worden gelezen: geplaatst in *Trb.* 1968, 174, rubriek J.

In de Engelse tekst van de Aanbeveling 165 dient onder paragraaf 17, tweede regel, voor „works” te worden gelezen „workers”.

De vertaling van de op 23¹⁾ juni 1981 aangenomen Aanbeveling luidt als volgt:

**Aanbeveling betreffende gelijke kansen voor en gelijke behandeling van
mannelijke en vrouwelijke arbeiders: arbeiders met
gezinsverantwoordelijkheid**

De Algemene Conferentie van de Internationale Arbeidsorganisatie, Bijeengeroepen te Genève door de Raad van Beheer van het Internationale Arbeidsbureau, en aldaar bijeengekomen in haar zevenenzestigste zitting op 3 juni 1981;

Gelet op de Verklaring van Philadelphia inzake de doelstellingen van de Internationale Arbeidsorganisatie, waarin wordt erkend dat „alle mensen, ongeacht hun ras, geloof of geslacht, het recht hebben om, in vrijheid en waardigheid, in economische zekerheid en met gelijkheid van kansen”, te streven naar materiële vooruitgang en naar geestelijke ontwikkeling; en

Gelet op de bewoordingen van de Verklaring inzake gelijkheid van kansen voor en gelijke behandeling van vrouwelijke arbeiders en van de resolutie inzake een actieplan ter bevordering van de gelijkheid van kansen voor en gelijke behandeling van vrouwelijke arbeiders, aangenomen door de Internationale Arbeidsconferentie in 1975, en

¹⁾ In *Trb.* 1981, 244 werd abusievelijk 25 juni 1981 als datum vermeld.

Gelet op de bepalingen van internationale arbeidsovereenkomsten en aanbevelingen, die erop zijn gericht de gelijkheid van kansen voor en gelijke behandeling van mannelijke en vrouwelijke arbeiders te verzekeren, met name het Verdrag en de Aanbeveling betreffende gelijke beloning, 1951, het Verdrag en de Aanbeveling betreffende discriminatie (arbeid en beroep), 1958 en Deel VIII van de Aanbeveling betreffende menselijke hulpbronnen, 1975, en

Eraan herinnerend dat in het Verdrag betreffende discriminatie (arbeid en beroep), 1958, niet uitdrukkelijk aandacht wordt besteed aan onderscheid gemaakt op basis van gezinsverantwoordelijkheid, en overwegende dat te dien aanzien aanvullende normen noodzakelijk zijn, en

Gelet op de bewoordingen van de Aanbeveling betreffende tewerkstelling (vrouwen met gezinsverantwoordelijkheid), 1965, en overwegende de veranderingen die zich sedert de aanneming hiervan hebben voltrokken, en

Gelet op het feit dat er tevens akten met betrekking tot gelijkheid van kansen voor en gelijke behandeling van mannen en vrouwen zijn aangenomen door de Verenigde Naties en andere gespecialiseerde organisaties en in het bijzonder herinnerend aan de veertiende alinea van de preambule van het Verdrag van de Verenigde Naties inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen, 1979, waarin staat dat de Lid-Staten „zich ervan bewust zijn dat een verandering in de traditionele rol zowel van mannen als van vrouwen in de maatschappij en in het gezin noodzakelijk is, om tot volledige gelijkheid van mannen en vrouwen te komen”, en

Erkennend dat de problemen van arbeiders met gezinsverantwoordelijkheid deel uitmaken van meer algemene vraagstukken met betrekking tot gezin en samenleving, waarmede rekening dient te worden gehouden in het nationale beleid, en

Erkennend de noodzaak werkelijke gelijkheid van kansen en behandeling tussen mannen en vrouwen met gezinsverantwoordelijkheid en tussen zodanige arbeiders en andere arbeiders te bewerkstelligen, en

Overwegend dat vele van de problemen waarmede alle arbeiders worden geconfronteerd, ernstiger vormen aannemen in het geval van arbeiders met gezinsverantwoordelijkheid, en erkennend de noodzaak de omstandigheden van deze laatsten te verbeteren, door het nemen van zowel maatregelen die zijn afgestemd op hun bijzondere behoeften, als maatregelen ter verbetering van de omstandigheden van arbeiders in het algemeen, en

Besloten hebbend tot aanneming van bepaalde voorstellen met betrekking tot gelijke kansen voor en gelijke behandeling van mannelijke en vrouwelijke arbeiders: arbeiders met gezinsverantwoordelijkheid, wel onderwerp als vijfde punt op de agenda van de zitting voorkomt, en

Vastgesteld hebbend dat deze voorstellen de vorm van een Aanbeveling dienen te krijgen,

Aanvaardt heden, de drieëntwintigste juni van het jaar negentienhonderd eenentachtig de volgende Aanbeveling, die kan worden aangehaald als de aanbeveling betreffende arbeiders met gezinsverantwoordelijkheid, 1981:

I. BEGRIPSOMSCHRIJVING, REIKWIJDTE EN MIDDELEN VAN TENUITVOERLEGGING

1. (1) Deze Aanbeveling is van toepassing op mannelijke en vrouwelijke arbeiders die verantwoordelijk zijn voor hun afhankelijke kinderen, wanneer zodanige verantwoordelijkheid hen beperkt in hun mogelijkheden tot voorbereiding op, toegang tot, deelneming aan of ontplooiing in economische bedrijvigheid.

(2) De bepalingen van deze Aanbeveling dienen tevens te worden toegepast op mannelijke en vrouwelijke arbeiders met verantwoordelijkheid jegens andere directe familieleden, die hun zorg of steun behoeven, wanneer zodanige verantwoordelijkheid hen beperkt in hun mogelijkheden tot voorbereiding op, toegang tot, deelneming aan of ontplooiing in economische bedrijvigheid.

(3) Voor de toepassing van deze Aanbeveling worden onder „afhankelijk kind” en „ander direct familielid dat zorg of steun behoeft” verstaan personen die in ieder land op één van de in paragraaf 3 van deze Aanbeveling genoemde wijzen als zodanig worden omschreven.

(4) De onder de punten (1) en (2) van deze paragraaf vallende arbeiders worden hierna genoemd „arbeiders met gezinsverantwoordelijkheid”.

2. Deze Aanbeveling is van toepassing op alle takken van economische bedrijvigheid en alle categorieën arbeiders.

3. De bepalingen van deze Aanbeveling kunnen worden toegepast door middel van wetten of voorschriften, collectieve arbeidsovereenkomsten, bedrijfsvoorschriften, scheidsrechterlijke vonnissen, rechterlijke beslissingen of een combinatie van deze middelen, of op enigerlei andere passende, met de nationale gebruiken verenigbare wijze, hierbij rekening houdend met de nationale omstandigheden.

4. De bepalingen van deze Aanbeveling kunnen zo nodig in fasen worden toegepast, daarbij rekening houdend met de nationale omstandigheden; met dien verstande dat de getroffen uitvoeringsmaatregelen in ieder geval van toepassing dienen te zijn op alle onder paragraaf 1, sub (1) vallende werknemers.

5. Organisaties van werkgevers en van werknemers dienen het recht te hebben op een op de nationale omstandigheden en gebruik afgestemde

wijze deel te nemen aan het ontwerpen en toepassen van maatregelen die erop zijn gericht uitvoering te geven aan de bepalingen van deze Aanbeveling.

II. NATIONAAL BELEID

6. Ten einde werkelijke gelijkheid van kansen voor en gelijke behandeling van mannelijke en vrouwelijke arbeiders te bewerkstelligen, dient ieder Lid zich in zijn nationale beleid ten doel te stellen personen met gezinsverantwoordelijkheid, die een betrekking vervullen of wensen te vervullen, in staat te stellen hun recht om zulks te doen uit te oefenen, zonder aan discriminatie te worden blootgesteld en, voor zover mogelijk, zonder dat hun verantwoordelijkheid ten aanzien van hun werk in botsing komt met hun gezinsverantwoordelijkheid.

7. Binnen het kader van een nationaal beleid ter bevordering van gelijkheid van kansen voor en gelijke behandeling van mannelijke en vrouwelijke arbeiders, dienen maatregelen te worden aangenomen en toegepast ter voorkoming van directe of indirecte discriminatie op basis van burgerlijke staat of gezinsverantwoordelijkheid.

8. (1) Voor de toepassing van de paragrafen 6 en 7 hierboven wordt onder „discriminatie” verstaan discriminatie in arbeid en beroep, zoals omschreven in de artikelen 1 en 5 van het Verdrag betreffende discriminatie (arbeid en beroep) 1958.

(2) Gedurende een overgangperiode dienen speciale maatregelen gericht op totstandbrenging van werkelijke gelijkheid tussen mannelijke en vrouwelijke arbeiders niet als discriminerend te worden beschouwd.

9. Ten einde werkelijke gelijkheid van kansen voor en gelijke behandeling van mannelijke en vrouwelijke arbeiders te bewerkstelligen, dienen alle met de nationale omstandigheden en mogelijkheden verenigbare maatregelen te worden getroffen ten einde:

(a) arbeiders met gezinsverantwoordelijkheid in staat te stellen hun recht op beroepsopleiding en vrije beroepskeuze uit te oefenen;

(b) rekening te houden met hun behoeften wat arbeidsvoorwaarden en sociale zekerheid betreft; en

(c) hetzij van overheidswege, hetzij op particulier initiatief, op hun behoeften afgestemde voorzieningen voor kinderopvang en gezinshulp, alsmede andere gemeenschapsvoorzieningen te ontwikkelen of te bevorderen.

10. De bevoegde autoriteiten en instanties in ieder land dienen passende maatregelen te nemen ter bevordering van de voorlichting en educatie van het publiek, opdat meer begrip wordt gekweekt voor het beginsel van gelijkheid van kansen voor en gelijke behandeling van mannelijke en vrouwelijke arbeiders, voor de problemen van arbeiders

met gezinsverantwoordelijkheid, en een publieke opinie te vormen die bijdraagt tot het oplossen van deze problemen.

11. De bevoegde autoriteiten en instanties in ieder land dienen passende maatregelen te treffen ten einde:

(a) het mogelijk noodzakelijke onderzoek naar de verschillende aspecten van tewerkstelling van werknemers met gezinsverantwoordelijkheid te ondernemen of te bevorderen, ten einde objectieve gegevens te verschaffen, die als basis kunnen dienen voor een doeltreffend beleid en doeltreffende maatregelen; en

(b) de educatie te bevorderen, waardoor het delen van gezinsverantwoordelijkheid tussen man en vrouw wordt aangemoedigd en arbeiders met gezinsverantwoordelijkheid beter in staat worden gesteld zich te kwijten van hun verantwoordelijkheid in beroep en gezin.

III. OPLEIDING EN WERKGELEGENHEID

12. Alle met de nationale omstandigheden en mogelijkheden verenigbare maatregelen dienen te worden getroffen om arbeiders met gezinsverantwoordelijkheid in staat te stellen aan het arbeidsproces te gaan deelnemen, eraan te blijven deelnemen en er opnieuw aan te gaan deelnemen na een aan deze verantwoordelijkheid toe te schrijven afwezigheid.

13. In overeenstemming met het nationale beleid en de nationale gebruiken dienen aan arbeiders met gezinsverantwoordelijkheid faciliteiten voor beroepsopleiding en, waar mogelijk, regelingen voor betaald verlof om van deze faciliteiten gebruik te kunnen maken, ter beschikking te worden gesteld.

14. Binnen het kader van bestaande diensten voor alle arbeiders, of, bij het ontbreken hiervan, volgens aan de nationale omstandigheden aangepaste methoden, dienen die diensten beschikbaar te zijn welke eventueel noodzakelijk zijn om arbeiders met gezinsverantwoordelijkheid in staat te stellen een betrekking te aanvaarden of opnieuw te aanvaarden; onder andere moeten deze omvatten: diensten voor gratis beroepsvoorlichting, advies, informatie en arbeidsbemiddeling met hier toe speciaal opgeleid personeel; deze diensten moeten goed zijn afgestemd op de speciale behoeften van arbeiders met gezinsverantwoordelijkheid.

15. Arbeiders met gezinsverantwoordelijkheid dienen dezelfde kansen en behandeling te krijgen als andere arbeiders waar het gaat om voorbereiding op de betrekking, toegang tot de betrekking, bevordering binnen de betrekking en zekerheid ten aanzien van het behoud van de betrekking.

16. De burgerlijke staat, de gezinssituatie of gezinsverantwoordelijkheid mogen als zodanig geen geldige redenen vormen voor weigering van een betrekking of beëindiging van een dienstverband.

IV. ARBEIDSVOORWAARDEN

17. Alle met de nationale omstandigheden en mogelijkheden en met de rechtmatige belangen van andere arbeiders verenigbare maatregelen dienen te worden getroffen om te verzekeren dat de arbeidsvoorwaarden van dien aard zijn dat arbeiders met gezinsverantwoordelijkheid in staat worden gesteld hun verantwoordelijkheid in gezin en beroep te combineren.

18. Er dient bijzondere aandacht te worden geschonken aan algemene maatregelen ter verbetering van de arbeidsomstandigheden en het arbeidsklimaat, waaronder begrepen maatregelen gericht op:

(a) geleidelijke vermindering van het dagelijkse aantal werkuren en vermindering van het aantal overuren, en

(b) soepeler regeling van werkroosters, pauzes en vakanties,

waarbij rekening dient te worden gehouden met het ontwikkelingsstadium en de bijzondere behoeften van het land en van de verschillende sectoren van economische bedrijvigheid.

19. Waar mogelijk en passend, dient bij de arbeid in ploegdienst en nachtarbeid rekening te worden gehouden met de bijzondere behoeften van arbeiders, met inbegrip van die welke voortvloeien uit gezinsverantwoordelijkheid.

20. Bij overplaatsing van arbeiders van de ene plaats van vestiging naar een andere, dient rekening te worden gehouden met gezinsverantwoordelijkheid en factoren als de plaats van tewerkstelling van de echtgeno(o)t(e) en de opleidingsmogelijkheden voor kinderen.

21. (1) Ten einde deeltijdwerkers, tijdelijke arbeidskrachten en thuiswerkers, van wie velen gezinsverantwoordelijkheid hebben, te beschermen, dienen de voorwaarden waarop dit soort betrekkingen wordt vervuld op passende wijze te worden gereguleerd en gecontroleerd.

(2) De arbeidsvoorwaarden, waaronder begrepen sociale-zekerheidsdekking, van deeltijdwerkers en tijdelijke arbeidskrachten dienen, voor zover mogelijk, gelijkwaardig te zijn aan die van onderscheidenlijk arbeiders die de volle tijd werken en vaste arbeidskrachten; in de hiervoor in aanmerking komende gevallen kunnen hun rechten worden berekend naar evenredigheid van hun werktijd.

(3) Aan deeltijdwerkers dient, wanneer er een vacature bestaat en wanneer de omstandigheden die hebben geleid tot het aanvaarden van deeltijdwerk niet langer gelden, de mogelijkheid te worden geboden een betrekking voor de volle tijd te verkrijgen of te herkrijgen.

22. (1) Elk van beide ouders dient, binnen een tijdvak onmiddellijk volgend op het zwangerschapsverlof, de mogelijkheid te hebben verlof te verkrijgen (ouderschapsverlof), zonder dat hij of zij zijn of haar betrekking verliest en met behoud van alle desbetreffende rechten.

(2) De lengte van het tijdvak volgend op het zwangerschapsverlof en de duur en de voorwaarden van het sub (1) van deze paragraaf vermelde verlof dienen in ieder land te worden vastgesteld op een van de in paragraaf 3 van deze Aanbeveling vermelde wijzen.

(3) Het in sub (1) van deze paragraaf vermelde verlof kan geleidelijk worden ingevoerd.

23. (1) Zowel een mannelijke, als een vrouwelijke arbeider met gezinsverantwoordelijkheid jegens een afhankelijk kind dient in geval van ziekte van dit kind verlof te kunnen krijgen.

(2) Een arbeider met gezinsverantwoordelijkheid dient verlof te kunnen krijgen in geval van ziekte van een ander direct familielid, dat diens zorg of steun behoeft.

(3) De duur en de voorwaarden van het sub (1) en (2) van deze paragraaf vermelde verlof dienen in ieder land te worden bepaald op een van de in paragraaf 3 van deze Aanbeveling vermelde wijzen.

V. DIENSTEN EN VOORZIENINGEN VOOR KINDEROPVANG EN GEZINSHULP

24. Ten einde het arbeidsterrein en de aard vast te stellen van de diensten en voorzieningen voor kinderopvang en gezinshulp die nodig zijn om arbeiders met gezinsverantwoordelijkheid te helpen zich te kwijten van hun verantwoordelijkheden in gezin en beroep, dienen de bevoegde autoriteiten, in samenwerking met de betrokken openbare en particuliere organisaties, in het bijzonder met organisaties van werkgevers en van werknemers, voor zover de middelen waarover zij beschikken voor het verzamelen van gegevens dit toelaten, nodige en passende maatregelen te nemen ten einde:

(a) voldoende en volledige statistische gegevens te verzamelen en te publiceren met betrekking tot het aantal arbeiders met gezinsverantwoordelijkheid dat een werkkring heeft of werk zoekt, alsmede met betrekking tot het aantal en de leeftijd van hun kinderen en andere van hen afhankelijke personen die zorg behoeven; en

(b) door systematisch onderzoek, in het bijzonder verricht in de plaatselijke gemeenschappen, vast te stellen welke voorzieningen nodig zijn en de voorkeur verdienen met betrekking tot diensten en voorzieningen voor kinderopvang en gezinshulp.

25. De bevoegde autoriteiten dienen, in samenwerking met de betrokken openbare en particuliere organisaties, passende maatregelen te ne-

men opdat de diensten en voorzieningen voor kinderopvang en gezins-hulp beantwoorden aan de behoefte en de voorkeur die op deze wijze zijn gebleken. Te dien einde dienen zij overeenkomstig de nationale en plaatselijke omstandigheden en mogelijkheden in het bijzonder:

(a) het opstellen van plannen gericht op de systematische ontwikkeling van diensten en voorzieningen voor kinderopvang en gezinshulp, vooral in plaatselijke gemeenschappen, aan te moedigen en te bevorderen, en

(b) zelf de organisatie van voldoende en geschikte diensten en inrichtingen voor kinderopvang en gezinshulp ter hand te nemen of aan te moedigen en te bevorderen, kosteloos of tegen een redelijke prijs, overeenkomstig de draagkracht van de arbeider, ontwikkeld langs soepele lijnen en beantwoordend aan de behoeften van kinderen van verschillende leeftijden, van andere afhankelijke personen die zorg behoeven en aan arbeiders met gezinsverantwoordelijkheid.

26. (1) De diensten en voorzieningen voor kinderopvang en gezins-hulp, van welke aard deze ook zijn, dienen te voldoen aan door de bevoegde autoriteiten gestelde normen en door hen te worden gecontroleerd;

(2) Deze normen dienen met name betrekking te hebben op de uitrusting van deze diensten en voorzieningen, op de hygiënische en technische voorwaarden waaraan zij moeten voldoen en op het aantal personeelsleden en hun bekwaamheid.

(3) De bevoegde autoriteiten dienen het personeel dat nodig is voor het doen functioneren van de diensten en voorzieningen voor kinderopvang en gezinshulp, op de verschillende niveaus een behoorlijke opleiding te verschaffen of te helpen verschaffen.

VI. SOCIALE ZEKERHEID

27. Waar nodig dienen arbeiders met gezinsverantwoordelijkheid in aanmerking te komen voor sociale-zekerheidsuitkeringen, belastingfaciliteiten of andere met het nationale beleid verenigbare, passende maatregelen.

28. Gedurende het in de paragrafen 22 en 23 genoemde verlof kunnen de betrokken arbeiders, overeenkomstig de nationale omstandigheden en gebruiken en op één van de in paragraaf 3 van deze Aanbeveling vermelde wijzen, vallen onder de regelingen inzake sociale zekerheid.

29. Een arbeider mag niet worden uitgesloten van de sociale verzekeringen op grond van het feit dat zijn of haar echtgeno(o)t(e) een beroep uitoefent en uit deze werkzaamheden rechten op uitkeringen voortvloei-

30. (1) De gezinsverantwoordelijkheid van een arbeider dient een factor te vormen waarmede rekening wordt gehouden, wanneer moet worden vastgesteld of de hem of haar aangeboden betrekking als passend kan worden beschouwd, de weigering waarvan kan leiden tot verlies of schorsing van het recht op werkloosheidsuitkering.

(2) In het bijzonder dient, wanneer de aangeboden betrekking de verhuizing naar een andere plaats met zich brengt, als één van de overwegingen waarmede rekening wordt gehouden, te gelden de plaats van tewerkstelling van de echtgeno(o)t(e) en de opleidingsmogelijkheden voor de kinderen.

31. Bij de toepassing van de paragrafen 27 en 30 van deze Aanbeveling, kan een Lid-Staat wiens economie onvoldoende ontwikkeld is, rekening houden met de beschikbare nationale hulpbronnen en regelingen voor sociale zekerheid.

VII. HULP TER VERLICHTING VAN DE GEZINSVERANTWOORDELIJKHEID

32. De bevoegde autoriteiten en instanties in ieder land dienen alle mogelijke overheidsmaatregelen en particuliere initiatieven die de last voortvloeiend uit gezinsverantwoordelijkheid van werknemers verlichten, te bevorderen.

33. Alle met de nationale omstandigheden en mogelijkheden verenigbare maatregelen dienen te worden genomen om diensten voor gezins-hulp en verzorging thuis te ontwikkelen, die behoorlijk zijn gereguleerd en behoorlijk worden gecontroleerd en die arbeiders met gezinsverantwoordelijkheid, waar nodig, bekwame hulp kunnen bieden tegen een redelijke, naar draagkracht berekende vergoeding.

34. Aangezien vele maatregelen waarmede wordt beoogd de omstandigheden van arbeiders in het algemeen te verbeteren, een gunstige uitwerking kunnen hebben op de situatie van arbeiders met gezinsverantwoordelijkheid, dienen de bevoegde autoriteiten en instanties in ieder land alle mogelijke overheidsmaatregelen en particuliere initiatieven om de verlening van diensten aan de gemeenschap, zoals openbaar vervoer, water- en energievoorziening in of in de nabijheid van de woning van arbeiders en gemakkelijk te onderhouden woningen, af te stemmen op de behoeften van werknemers, te bevorderen.

VIII. INVLOED OP BESTAANDE AANBEVELINGEN

35. Deze Aanbeveling vervangt de Aanbeveling betreffende de tewerkstelling (Vrouwen met gezinsverantwoordelijkheid) 1965.

De voorgaande tekst is de authentieke tekst van de Aanbeveling, naar behoren aangenomen door de Algemene Conferentie van de Internatio-

nale Arbeidsorganisatie tijdens haar zevenenzestigste zitting, welke werd gehouden te Genève, en voor gesloten werd verklaard op de vierentwintigste juni 1981.

TEN BLIJKE WAARVAN wij onze handtekening hebben geplaatst op de vijftwintigste juni 1981:

De Voorzitter van de Conferentie,
(w.g.) ALIOUNE DIAGNE

De Directeur-Generaal van het Internationale Arbeidsbureau,
(w.g.) FRANCIS BLANCHARD

Uitgegeven de zesde juli 1982.

De Minister van Buitenlandse Zaken a.i.,
J. C. TERLOUW